

Aluesuunnittelu/ Tanja Lamminmäki

Loviisan kaupunki
kaavoitus@loviisa.fi

Dnro 169/10.02.02/2025

Lausunto Loviisan Jokiniemen aurinkovoimaosayleiskaavasta, kaavaluonnos

Loviisan kaupunki on pyytänyt lausuntoa Jokiniemen aurinkovoimaosayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Lausunnon määräaika on 22.8.2025.

Kaava-alue sijaitsee Loviisassa Ruotsinpyhtäällä, lähellä Uudenmaan ja Kymenlaakson maakuntarajaa. Suunnittelualueelta on Loviisan keskustaan noin 16 kilometriä. Suunnittelualueen laajuus on noin 264 hehtaaria.

Osayleiskaavan keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa aurinkovoimalan rakentaminen. Kaavassa on kiinnitetty erityistä huomiota maisemavaikutuksiin, sekä kaavan toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuviin vesistövaikutuksiin ja mahdollisten haitallisten vaikutusten lieventämiseen.

Aurinkovoimala toteutetaan ns. agri-PV -hankkeena, jolloin peltoalueille on tavoitteena sijoittaa aurinkopaneeleita siten, että viljely aurinkopaneelien väliin jäävillä alueilla on edelleen mahdollista.

Kaavatilanne

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Alueen maankäytön yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaa Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023.

Maakuntakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkintä (*Kymijoen laakso – Strömforsin ruukki ja Ahvenkosken ympäristö*). Ominaisuusmerkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä maisemanähtävyydet (valtioneuvoston päätös 1995), valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009), maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt sekä valtakunnalliset maisemanhoitoalueet (LSL 32 §).

Merkintää koskevassa kaavamääräyksessä todetaan, että ”Yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen

ja luonnonperinnön arvot. Maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot on otettava huomioon alueita kehitettäessä. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.”

Aluetta koskevat myös maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset, joissa mm. todetaan:

- Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.
- Suunniteltaessa laajoja aurinkoenergian tuotantoalueita tulee alueet ensisijaisesti sijoittaa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja sähköverkon liityntäpisteiden läheisyyteen ottaen huomioon ympäristön arvot ja reunaehdot.
- Ilmaston kannalta kestävään energiajärjestelmään siirtymistä on edistettävä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä kestävää luonnonvarojen käyttöä, kierto- ja biotaloutta, uusiutuvan energian tuotantoa sekä hukkalämmön hyödyntämistä.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.

Uudenmaan liiton aiemmat lausunnot

Aurinkovoimahanketta pyrittiin aikaisemmin toteuttamaan suunnittelutarveratkaisulla. Uudenmaan liitto antoi syksyllä 2024 lausunnon suunnittelutarveratkaisusta ja totesi lausunnossaan muun muassa, että teollisen kokoluokan aurinkovoimaloiden toteutusmahdollisuudet tulisi lähtökohtaisesti tutkia kaavaprosessissa, ei yksittäisen lupaharkinnan kautta. Myös selvitysten riittävyys, sekä tarvittava vuorovaikutus voidaan varmistaa osana kaavaprosessia. Näin olisi hyvä menetellä erityisesti tilanteissa, joissa alueella on erityisiä arvoja, hanke on laaja-alainen tai alue muuten on erityisen herkkä ympäristövaikutusten näkökulmasta.

Lausunto

Yleistä

Uudenmaan liitto katsoo, että uusiutuviin energiamuotoihin siirtymistä on tärkeää edistää, mutta korostaa, että siirtymä tulee tehdä kestävästi, alueiden luonnon- ja kulttuuriarvojen asettamat reunaehdot huomioiden.

Uudenmaan liitto pitää myönteisenä, että Loviisan kaupunki on käynnistänyt osayleiskaavan laadinnan aurinkovoimahankkeen toteuttamiseksi. Hankkeella on vaikutuksia arvokkaaseen maisema-alueeseen, sekä luontoarvoihin, mistä syystä osayleiskaava on oikea väline sovittamaan alueelle kaavailtu aurinkovoima tunnistettujen arvojen kanssa yhteen.

Kulttuuriympäristö

Suunnittelualue sisältyy maakuntakaavassa ominaisuusmerkinnällä osoitettuun kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen "*Kymijoen laakso – Strömforsin ruukki ja Ahvenkosken ympäristö*". Kaavassa kyseisellä merkinnällä osoitetaan sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. Osa-alue, jolle hanke sijoittuu, on osa maakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltua laajempaa kokonaisuutta.

Hankkeen toteutumisen myötä maiseman luonne muuttuu, kun perinteiseen agraarimaisemaan sijoittuu moderneja energiantuotannon rakenteita kattaen avoimen maisematilan lähes kauttaaltaan. Energiantuotannon rakenteet ja mahdolliset näkösuojaistutukset tms. tulevat katkaisemaan tai muuttamaan nykyisiä avoimia näkymäakseleita alueella. Toisaalta maisematilaa kokonaisuutena tarkasteltuna peltoaukean avoimen luonteen voidaan tulkita säilyvän.

Uudenmaan liitto on aiemmassa hanketta koskevassa lausunnossaan tuonut mm. esiin tarpeen täydentää aineistoa maisemaselvityksellä, jossa tarkemmin tutkitaan hankkeen suhdetta maiseman ominais- ja erityispiirteisiin. Maisema-arvoihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden arvioinnin osalta liitto on toivonut tarkentamaan kuvausta siitä, mikä on tämän osa-alueen suhde ja merkitys ottaen huomioon koko laaja Kymijokilaakson arvokas maisemakokonaisuus. Hankkeen aineistoa onkin sittemmin täydennetty maisemaselvityksellä.

Maakuntakaava edellyttää maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvojen huomioon ottamista alueita kehitettäessä. Nyt alueen erityiset arvot ja niiden huomioon ottamisen edellyttäminen eivät käy ilmi oikeusvaikutteisista kaava-asiakirjoista eli kaavakartasta ja -määräyksistä. Hankkeen suunnittelun yhteydessä on myös tuotu esiin maatalouden harjoittamiseen perustuvan maisemakokonaisuuden luonteen säilymiseen liittyviä ajatuksia, kuten viljelykäytön jatkuminen paneelien väleissä tai alueen aitaamatta jättäminen. Näitä ajatuksia on otettu huomioon myös maisemaselvityksen yhteydessä tehdyssä maisemavaikutusten arvioinnissa. Itse kaavaratkaisu ei kuitenkaan tämän tyyppisiä toimenpiteitä edellytä, mikä tarkoittaa sitä, että alueelle sijoittuva hanke voi toteutua myös toisin - siis puhtaasti kaavan määrittelemissä puitteissa, ilman hankesuunnittelun yhteydessä esitettyjä ja maisemaselvityksessä esiin tuotuja mahdollisia keinoja sopeuttaa hanketta maatalousmaisemaan.

Uudenmaan liitto katsoo, että osayleiskaava ei riittävällä tavalla ohjaa hankkeen tarkempaa suunnittelua ja toteutusta maisema-arvojen huomioon ottamisen osalta. Jatkosuunnittelussa kaava-aineistoa olisi tarpeen täydentää tältä osin, ja tarkentaa myös maisemavaikutusten arviointia niin, että siitä käy selkeästi ilmi, mitä nimenomaan kaavaratkaisu (ei siis hankesuunnitelma tms.) tarkoittaa maiseman arvojen kannalta.

Pienenä teknisenä korjaustarpeena mainittakoon kaavaselostuksen otsikko 3.2.2. "Maakunnallisesti maisema-alueet" Kyseinen kappale käsittelee maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä, jotka yhdessä valtakunnallisesti merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöalueiden kanssa on Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa osoitettu merkinnällä "kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue".

Viherrakenne

Hankealue rajoittuu lounaassa maakuntakaavassa osoitettuun metsätalousvaltaiseen alueeseen, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä. Uudenmaan liitto toteaa, että tällä puolella metsänreunassa on asuinrakennuksia, mistä syystä reuna-alueella on jo jonkin verran häiriötä. On hyvä, että osayleiskaavassa tälle osuudelle on merkitty suojaviheralueet sekä maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Hankkeella ei todennäköisesti ole metsäalueella häiriöille herkemmlle lajistolle huomattavaa haittaa.

Mari Siivola
aluesuunnittelujohtaja

Jakelu

Loviisan kaupunki
Uudenmaan liitto / Kirjaamo

Tiedoksi

Uudenmaan ELY-keskus / Kirjaamo

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 4 pages before this page
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende